

SF

Pasaullnės fantastikos Aukso fondas

42

Robert A. Heinlein
**ŽVAIGŽDŽIU
ŽVĖRIS**

Robert A. Heinlein
ŽVAIGŽDŽIU ŽVĖRIS

Mokslinis fantastinis romanas

Žvaigždžių žvėris Šlumšis gyvena
pas Džoną Tomą. Bet kas iš
tikrųjų yra šis Šlumšis? Tik
prijaukintas žvėrelis, kitados
parvežtas iš tolimos kosminės
kelionės?

O gal dėl jo staiga gali prasidėti
tarpžvaigždinis karas?

Iš anglų kalbos vertė VIDA BRAZAUSKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
42 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Robert A. Heinlein - THE STAR BEAST
London, NEL, 1974

Viršelis dailininkės Hertos Matulionytės
Copyright © by Robert A. Heinlein, 1954

Vertimas į lietuvių kalbą ©, leidykla "Eridanas", 1996
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2011

I skyrius

BAISI DIENA

Šlumšį kamavo nuobodulys ir alkis. Pastarasis - įprastas dalykas: visi Šlumšio gentainiai visuomet pasirengę truputį užkąsti, netgi po sočių pietų. Nuobodulys buvo ne toks įprastas - o kaltas ne kas kitas, tik Šlumšio bičiulis ir artimiausias sąjungininkas Džonas Tomas Stiuartas, kuris sugalvojo kažkur išsitrenkti su savo draugužė Bete ir dingo visai dienai.

Viena diena - niekniekis: tiek laiko Šlumšis gali išbūti nekvėpavęs. Bet jis atpažino požymius ir suprato, kas atsitiko: Džonas Tomas jau pasiekė tą dydį bei amžių, kai vis daugiau ir daugiau laiko užims Betė ar kitos mergiūkštės, o Šlumšiui jo liks vis mažiau ir mažiau. Paskui prasidės gana ilgas periodas, kurio metu Džonas Tomas beveik liausis bendravęs su Šlumšiu, bet tam periodui pasibaigus atsiras naujas Džonas Tomas; jis greitai paūgės ir taps įdomiu žaidimų partneriu.

Šlumšio patirtis sakė, kad šis ciklas būtinas ir neišvengiamas, bet artimiausia ateitis vis

vien žadėjo tik kankinantį nuoboduli. Apatiškai goglinėdamas po užpakalinį Stiuartų namo kiemą, jis dairėsi nesvarbu ko: žiogo, paukščiuoko - bet ko, į ką vertėtų pažiūrėti. Kurį laiką stebėjo skruzdėlyną. Atrodė, kad skruzdėlės persikrausto: begalinė kirbinė tempė mažytes baltas lervas į vieną pusę, o kita tuo metu traukė atgal naujų lervų. Tai padėjo prastumti pusvalandį.

Kai skruzdėlės atsibodo, jis patraukė prie savo namo. Septintoji pėda nusileido ant skruzdėlyno ir jį sutrynė, bet Šlumšis to nepastebėjo. Jo paties namu, į kurį įsisprausti dabar pavyksta tik atbulomis, baigėsi tolydžio didėjančių pastatų eilė; kitame gale stovinčioje būdelėje galėjo išsitekti nedidelis šuo.

Už pašiūrės kūpsojo šeši šieno ryšuliai. Išsipešęs gniūžtelę iš vieno, Šlumšis ėmė tingiai kramsnoti. Antros porcijos nebepešė, nes nutarė, kad jei nukniauks daugiau - tai bus pastebėta. Jis galėtų sušlamšti visą krūvą, tačiau žinojo: už tai Džonas Tomas žiauriai išplūs, o gal net ištįsą savaitę - jei ne ilgiau - nebekasys jo grėbliu. Namų taisyklės draudė Šlumšiui liesti bet kokį maistą, išskyrus žolę, kol pašaras neįdėtas į dėžias; paprastai Šlumšis jų laikydavosi, nes baisiai nemėgo vaidų, o bara-

mas jausdavosi pažemintas.

Be to, jis nenorėjo šieno. Šieno gavo vakar vakarienei, šįvakar vėl gaus, ir rytoj vakare taip pat. Šlumšis pageidavo kažko sotesnio ir gardesnio. Jis nutykinio prie neaukštos tvoros, skiriančios kelis užpakalinio kiemo akrus nuo paradinio ponios Stiuart sodo, iškišo galvą ir ilgesingai pažvelgė į ponios Stiuart rožes. Tvorą tebuvo simbolis, žymintis ribą, kurią peržengti draudžiama. Kartą, prieš keletą metų, Šlumšis ją peržengė ir paragavo rožių krūmų... Tik paragavo, net kirmino nenumarino, tačiau ponija Stiuart sukėlė tokį triukšmą, kad net dabar baisu prisiminti. Jis krūptelėjo ir skubiai atsitraukė nuo tvoros. Bet prisiminė rožes, kurios nepriklausė poniai Stiuart, taigi, Šlumšio manymu, buvo niekieno. Tos rožės augo Donehju kaimynų iš vakarų pusės - sode. Pastaruoju metu Šlumšis dažnokai pagalvodavo, kad yra vienas kelias, kuriuo įmanoma pasiekti tuos "beglobius" rožių krūmus.

Stiuartų kiemą juosė betoninė dešimties pėdų aukščio tvora. Šlumšis niekuomet nebandė jos perlipti, nors viršų kur ne kur apkramtė. Kiemo gilumoje, ten, kur sklypų ribą kirto dre-nažo griovys, tvoroje žiojėjo anga. Ta spraga betone buvo užtaisyta galingomis grotomis iš

aštuonių colių skersmens rąstų, suveržtų nepaprastai sunkiais varžtais. Statmenieji rąstai buvo suleisti į dugno gruntą, ir rangovas, pasatęs grotas, užtikrino ponią Stiuart, kad jos sulaikys tiek Šlumšį, tiek dramblių kaimenę, tiek bet kokį kitą padarą, kuris per storas prisiprausti tarp rąstų.

Šlumšis žinojo, kad rangovas klysta, bet jo nuomonės niekas neklausė, o jis pats nutylėjo. Džonas Tomas taip pat nepareiškė jokios nuomonės, bet atrodė, kad kažką įtaria: jis griežtai prisakė Šlumšiui negriauti grotų.

Šlumšis pakluso. Jis paragavo, ar grotos skanios, bet mediniai rąstai, išmirkyti kažkokioje bjaurastyje, pasirodė tiesiog šlykštūs - galas jų nematė.

Tačiau Šlumšis nesijautė atsakingas už gamtos išdaigas. Maždaug prieš tris mėnesius jis pastebėjo, kad pavasario liūtys paplovė griovį, ir pora statmenųjų rąstų jau nebe įleisti į gruntą, o vien remiasi į išdžiūvusio upelio dugną. Šlumšis galvojo apie tai kelias savaites, be to, aptiko, kad švelniai stumtelėti rąstai linkę prasiskirti apačioje. Truputį stipresnis stumtelėjimas tikriausiai atvertų pakankamai plačią spragą, o pačios grotos iš tiesų ir nesulūžtų.

Šlumšis nupėdino patikrinti. Paskutinis lietus

dar labiau paplovė dugną: tarp vieno statmenųjų rąstų ir smėlio atsirado kelių colių tarpas. Gretimas rąstas beveik nebelietė grunto. Nusišypsojęs kaip koks pusprotis klounas, Šlumšis atsargiai įkišo galvą tarp dviejų didelių stulpų. Švelniai stumtelėjo.

Virš galvos sutraškėjo plyštanti mediena, ir pasipriešinimo staiga nebeliko. Apstulbęs Šlumšis ištraukė galvą ir pažiūrėjo aukštyn. Viršutinis vieno aštuoncolio rąsto galas atplyšo nuo varžtų - dabar jis siūbavo ant žemesnės skersinės sijos. Šlumšis patyliukais sukvakėjo. Negerai... Bet ką darysi. Šlumšis ne iš tų, kurie gailauja po laiko: kas atsitiko - tai jau atsitiko. Be abejo, Džonas Tomas supyks... Bet dabar priešais laukia spraga grotose. Palenkęs galvą nelyginant regbio puolėjas, Šlumšis nedideliu greičiu pajudėjo pirmyn. Vėl sudejavo, sutraškėjo mediena, supyškėjo lūžinėjantys varžtai, bet Šlumšio tie garsai nebedomino. Jis jau kitoje pusėje, ir gali veikti nekliudomas.

Jis stabtelėjo, pasikėlė tarsi vikšras, atitraukdamas nuo žemės pirmą ir trečią, antrą ir ketvirtą kojas, ir apsidairė. Čia, už tvoros, visai malonu: keista, kodėl jis nepabandė išeiti anksčiau. Džonas Tomas jau labai ilgą laiką niekur jo nesivedė, netgi į trumpą pasivaikš-

čiojimą.

Besidairant ir besimėgaujant laisvės oru, atpuolė pašėliškai vambrijantis ir skalijantis nedraugiškas tipas. Šlumšis atpažino didžiulį, nepaprastai raumeningą anglišką dogą, kuris neprižiūrimas, laisvas lakstydavo kaimynystėje; pro grotas jiedu dažnai apsisvaidydavo įžeidimais. Šlumšis nebuvo nusiteikęs prieš šunis: per ilgus gyvenimo Stiuartų šeimoje metus teko susipažinti net su keletu, ir jis galvojo, kad su jais visai malonu bendrauti. Kai nėra Džono Tomo. Bet šis dogas - visai kitas dalykas. Jis įsivaizdavo esąs visos apylinkės šeimininkas, užpuldinėjo kitus šunis, terorizuodavo kates ir amžinai reikalaudavo, kad Šlumšis išeitų ir stotų kautis kaip padorus šuo.

Tačiau Šlumšis jam nusišypsojo, plačiai pravėrė burną, ir švepluojantis mažos mergytės balselis iš pačių jo gelmių pavadino dogą labai negražiu vardu. Šuo vos neužduso. Kažin ar jis suprato, ką pasakė Šlumšis, bet tikrai žinojo išgirdęs įžeidimą.

Atsipeikėjęs atnaujino puolimą: skalijo tarsi paklaikęs, kėlė pragarišką triukšmą, šokinėjo aplink Šlumšį, staigiai pripuldamas iš flangų kandžiojo jam kojas.

Vis dar stovintis piestu Šlumšis stebėjo šunį,

bet nejudėjo. Tiesa, prie ankstesniosios pasta-
bos pridėjo teisingą pareiškimą apie šuns kil-
mę bei neteisingą - apie jo įpročius; tie padėjo
įsiutinti dogą galutinai. Bet septintą kartą lėk-
damas aplinkui, šuo per daug priartėjo prie tos
vietos, kurioje būtų buvusios priekinės Šlumšio
kojos, jei tas būtų stovėjęs visomis aštuonio-
mis;

Šlumšis maktelėjo galva tarsi varlė, gaudanti
musę. Jo nasrai prasivėrė nelyginant didžiulis
lagaminas, ir dogas dingo juose.

Nieko - sukramtęs ir nurijęs nusprendė Šlum-
šis. Visai nieko... Ypač tas antkaklis - gardus,
traškantis kąsnelis. Jis pasvarstė, ar dabar, jau
truputį užkandus, nevertėtų grįžti į aną grotų
pusę ir apsimesti, kad visai nebuvo išėjęs. Ta-
čiau dar liko tie niekam nepriklausantys rožių
krūmai... O Džonas Tomas neabejotinai pasi-
rūpins, kad Šlumšis taip greit nebeištrūktų. Jis
palengva nupėdino palei Stiuartų tvorą, paskui
pasisuko ir patraukė į Donehju valdas.

Džonas Tomas Stiuartas XI grįžo namo prieš
pat pietus, jau spėjęs palydėti Betę Sorenson į
jos namus. Leisdamasis pastebėjo, kad nesi-
mato Šlumšio, bet pagalvojo - tikriausiai jo
numylėtinis lindi savo pašiūrėje. Džono mintys
sukosi ne apie Šlumšį, bet apie nuo amžių ne-

sikeičiantį faktą: moterims nebūdinga logika, ar bent tai, ką logika laiko vyrai.

Jis ketino stoti į Vakarų Technologijos Institutą; Betė norėjo, kad jie abu lankytų valstijos universitetą. Jis nurodė, kad valstijos universitete dėstomi *ne tie* dalykai, kurie domina jį; Betė nenusileido - dėstomi, ir norėdama įrodyti savo teisumą ieškojo nuorodų žinynuose. Ji jam pareiškė, girdi, svarbu ne disciplinos pavadinimas, o kas dėsto. Ginčas virto barniu, kai ji atsisakė pripažinti, kad jis pats turi savo galvą.

Mąstydamas apie moteriškojo proto nelogiškumą, jis išsiblaškęs išsinėrė iš prisegamo sraigtasparnio diržų ir jau kabino skraidyklę prieškambaryje, kai įvirto motina. - Džonai Tomai! Kur tu buvai?

Jis pabandė atspėti, ką gi šįkart būtų padaręs ne taip. Kai ji vadina jį "Džonu Tomu" - tai blogas ženklas... "Džonas", "Džonis", netgi "Džoniukas" - dar nieko. Bet "Džonas Tomas" paprastai reiškia, jog jis apkaltintas, nuteistas ir pasmerktas *in absentia*.

- A? Mam, aš juk sakiau per priešpiečius. Buvau pasiskraidyti su Bete. Mes nuskridome iki...

- Man tai nerūpi! Ar tu žinai, ką padarė tas žvėris?

Dabar jau aišku. Šlumšis. Kad tik nebūtų nu-niokojęs mamos sodo. O gal Šlumšt tiesiog vėl apvertė savo pašiūrę. Jei tik tiek - po kurio lai-ko mama atvės. Tikriausiai reikėtų pastatyti nauja, didesnę pašiūrę. Jis atsargiai paklausė:

- Ką jis padarė?

- "Ką jis padarė?!" Paklausk, ko jis nepadarė! Džonai Tomai, šį kartą tu paprasčiausiai priva-lai jo atsikratyti. Tai paskutinis lašas.

- Nesikarščiuok, mam, - skubiai pasakė jis. - Mes negalime išvaryti Šlumšt. Tu pažadėjai tėčiui.

Nuo tiesaus atsakymo ji išsisuko:

- Kai policija skambina kas dešimt minučių, ir tas didžiulis pavojingas žvėris siautėja po visą apylinkę, ir...

- Ką? Luktelk minutėlę, mam, Šlumšt nepa-vojingas, jis meilus kaip kačiukas. Kas atsiti-ko?

- Viskas!

Jis po truputį išpešė iš motinos daugiau in-formacijos. Šlumšis išėjo pasivaikščioti: bent tiek aišku. Džonas Tomas vylėsi nors netvirtai, - kad bevaikštinėdamas Šlumšis neaptiko ge-

ležies ar plieno: geležis - tikras reaktyvinis kuras jo medžiagų apykaitai. Vieną kartą, kai Šlumšis suėdė aną seną bjuiką...

Jo mintis nutraukė motinos žodžiai:

- ...o ponias Donehju tiesiog pašėlo! Ir aš ją suprantu... Premijuotosios jos rožės.

Ajajai, čia jau bjauru. Džonas Tomas bandė prisiminti tikslią savo santaupų sumą. Ir dar teks atsiprašyti, ir sugalvoti, kaip čia pamalotininus tą seną kranką. O tuo tarpu jis apdaužys Šlumšio ausis kirviu: Šlumšis žino, kad rožių būti negalima, ir išsisukti jam nepavyks.

- Klausyk, mam, man baisiai gaila. Tuoj pat einu įkalti bent kiek proto į buką jo makaulę. Kai baigsiu, be leidimo jis net nusičiaudėti nedrįs.

Džonas Tomas pradėjo atsargiai slinkti pro motiną.

- Kurgi dabar susiruošei? - pasiteiravo ji.

- A? Pasišnekėti su Šlumšt, aišku. Kai baigsiu su juo...

- Nekvailiok. Jo čia nėra.

- Ką? Kur jis? - Džonas Tomas kaipmat pradėjo mintyse melstis, kad Šlumšis nebūtų aptikęs pernelyg daug geležies. Dėl ano bjuiko Šlumšis nekaltas, be to, automobilis visgi pri-

klausė Džonui Tomui, bet...

- Niekas nežino, kur jis dabar. Šerifas Dreizeris sakė...

- Šlumšį gaudo POLICIJA?

- Gali neabejoti, kad gaudo, jaunuoli! Jo ieško ištisas greitojo reagavimo būrys. Ponas Dreizeris norėjo, kad atvykčiau į miestą ir gabenčiau tą žvėrį namo, bet aš pasakiau, kad reikės palaukti tavęs, nes niekas kitas su juo nesusidoros.

- Bet, mama, Šlumšis būtų paklausęs tavęs. Jis visada klauso. Kam ponas Dreizeris nusi-tempė jį į miestą? Mieste Šlumšt persigąs. Vargšas mažylis toks drovus, jam nepatiks...

- Vargšas mažylis, kurgi ne! Nieks jo nesivedė į miestą.

- Bet tu sakai, kad išsivedė.

- Nieko panašaus aš nesakiau. Jeigu malonėsi patylėti, papasakosiu, kas atsitiko.

Atrodo, ponias Donehju užklupo Šlumšį, tam spėjus suėsti vos keturis ar penkis rožių krūmus. Ji pasielgė labai drąsiai ir labai neprotinai: klykdama puolė vanoti jam per galvą šluota. Ji vos nenukeliavo paskui dogą, nors Šlumšis galėjo sudoroti ją vienu kąsniu: Šlumšis išmanė apie geras manieras ne blogiau nei

bet kuri kambarinė katė. Žmonės - tai ne maistas; tiesą sakant, žmonės beveik visuomet draugiški.

Taigi jis įsižeidė. Pasipūtė ir nudramblino sau. Pranešimas apie kitą Šlumšio nusikaltimą atėjo maždaug po trisdešimties minučių iš vietovės, esančios maždaug už dviejų mylių. Stiuartai gyveno Vestvilio priemiestyje; tarp jo ir miesto centro driekėsi laukai. Šiame plote ponas Aito turėjo nedidelį ūkelį, kuriame augino biologiškai švarias daržoves gurmanų stalams. Matyt, ponas Aito nesuprato, kokį čia padarą aptiko raunant ir ryjant kopūstus. Be abejo, niekam ne paslaptis, kad apylinkėje jau ilgus metus gyvena Šlumšis, bet ponas Aito kitų žmonių reikalais nesidomėjo ir niekad anksčiau Šlumšio nematė.

Bet ryžtingumą pademonstravo ne prasčiau nei ponias Donehju. Puolė į namą ir išnėrė nešinas šautuvu, paveldėtu iš senelio; tokios Ketvirtojo Pasaulinio Karo relikvijos meiliai vadinamos "tankų žudikais".

Ponas Aito parėmė šautuvą suolo liu ir paleido užtaisą į tą Šlumšio vietą, ant kurios tas sėdėtų, jei būtų pritaikytas sėdėjimui....